

Семінар-практикум з елементами тренінгу
*Розвиток комунікативної компетентності
та формування навичок толерантного спілкування педагогів*

Підготували:
Вихователь-методист Яніна Дубровіна
Соціальний педагог Ірина Мілюкова

Мета заходу

- Актуалізація вимог Професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти» щодо змісту комунікативної компетентності педагогів та толерантного спілкування
- Оволодіння педагогами навичками комунікативної компетентності та толерантного спілкування
- Сприяння створенню комфортного психологічного клімату в колективі
- Формування конструктивних шляхів взаємодії.

Завдання

- Розширити можливості встановлення контакту в різних ситуаціях спілкування
- Формувати вміння активного слухання та толерантного ставлення до інших людей
- Активізувати процес самопізнання й самоактуалізації
- Розвивати творчі здібності, уяву, здатність до емпатії, співпереживання і співчуття
- Надати можливість учасникам оцінити міру своєї толерантності
- Активізувати внутрішню енергію учасників, створити позитивний настрій у групі.

Хід заняття

Перед початком нашого заходу я пропоную Вашій увазі висловлювання видатних людей.

«Поки ми не навчимося тактовно і толерантно вирішувати в процесі спілкування різноманітні питання, навряд чи можна розраховувати на те, що ми зуміємо навчити цього дітей. Саме це є елементом структури педагогічних комунікативних здібностей»

Василь Сухомлинський

«Для успіху в житті вміння спілкуватись з людьми набагато важливіше за наявність таланту»

Джон Леббок,

британський енциклопедист, політик

«Ваш диплом це лише лист паперу. А освіту видно по вашій поведінці»

Уоррен Баффет,

американський бізнесмен, фінансист, один з найбільших благодійників світу

«Якщо ти допустив нетактовність, вчинив зло, образу, біль, тривогу іншій людині, умій скласти пробачення»

Василь Сухомлинський

Отже тема нашої сьогоднішнього семінару-практикуму **«Розвиток комунікативної компетентності та формування навичок толерантного спілкування педагогів»**.

1. Самопрезентація-привітання

- За давнім слов'янським звичаєм під час громадського зібрання слід один одного вітати і себе представляти. Саме тому перед початком нашого заняття пропоную кожному представити себе, але так, щоб всі здогадалися, чим ви займаєтеся, чим живете, про що мрієте. Це може бути пісня, вірш, афоризми, малюнок, розповідь тощо. Отож – самопрезентація особистості починається.

2. Діалог «Комунікативна компетентність і толерантне спілкування»

- Як ви розумієте зміст визначень: «Комунікативна компетентність», «Толерантне спілкування».
- Комунікація (спілкування) – процес двостороннього обміну інформацією, думками, почуттями, враженнями, загалом повідомленнями, результатом якого є взаєморозуміння і взаємоповага.
- Комунікативна компетентність – це здатність ефективно спілкуватися, володіти мовними навичками, розуміти контекст та вміти взаємодіяти з іншими людьми. Це включає в себе не лише вміння висловлювати свої думки, але й уміння слухати, розуміти і враховувати погляди інших. Комунікативна компетентність є важливою як у професійній, так і в особистій сфері життя.
- Толерантність (стійкість, витривалість, терпимість) – термін, що означає терпимість до іншого світогляду, способу життя, поведінки і звичаїв.
- Толерантність – це готовність постійно і з гідністю сприймати будь-яку особистість або подію. Синоніми: терпіння, терпимість, витримка, примирення, стриманість, володіння собою, врівноваженість, холонокровність, стійкість, відкритість, мудрість.
- Толерантність – це ознака духовного розвитку особистості і суспільства.
- Але не потрібно плутати толерантність з поблажливістю або потуранням. Вияв толерантності, який співзвучний повазі прав людини, не означає терплячого ставлення до соціальної несправедливості, відмови від своїх або поступок чужим переконанням. Заповідь толерантності – нульова толерантність до дискримінації та насильства.

3. Практична вправа у групах «Розшифровка»

Пропонуємо розділитись на дві групи за перекличкою: «комунікативність», «толерантність». Кожна група отримує по дві картки, на кожній з яких написано слова: «комунікативність», «толерантність». Ви групою домовляєтесь і розшифруєте кожне слово за допомогою букв, з яких воно складається. На задану букву прописуєте а потім озвучуєте слова-характеристики, які притаманні комунікативній і толерантній особистості.

4. Презентація «Сучасні вимоги до сучасного педагога»

Наша педагогічна діяльність регулюється певними нормативно-правовими документами: Закон України «Про освіту», Закон України «Про дошкільну освіту», Положення про заклад дошкільної освіти, Базовий компонент дошкільної освіти та інші.

- А який документ визначає трудові функції сучасного педагога, його професійні і загальні компетентності? Так, це Професійний стандарт «Вихователь закладу дошкільної освіти», в якому чітко визначено трудові функції і професійні компетентності щодо комунікативної компетентності та толерантного спілкування педагогів.
- Одна з трудових *функцій, це «Партнерська взаємодія з учасниками освітнього процесу»*, яка включає:

- **Психо-емоційну компетентність:**

- здатність до самоконтролю, саморегуляції та толерантної взаємодії;
- вміння керувати власними емоціями під час спілкування з учасниками освітнього процесу;
- запобігати професійному вигоранню та корегувати власну професійну діяльність з урахуванням власного професійного стану;
- усвідомлювати та конструктивно реагувати на прояви емоцій;
- толерантно взаємодіяти з усіма учасниками освітнього процесу.

- **Педагогічне партнерство:**

- здатність до ефективної співпраці та комунікації в професійній діяльності;
- вміння визначати ефективні способи комунікації;
- застосовувати методики усвідомленого і емпатійного слухання, ненасильницької і безконфліктної комунікації, запобігати конфліктам в освітньому процесі;
- встановлювати в колективі;
- застосовувати принцип командної взаємодії в професійній діяльності;

- **Морально-етичну компетентність:**
 - дотримання основ морально-етичної та професіональної етики вихователя;
 - вміння уникати та попереджати вплив власних поглядів, упередженого ставлення та стереотипів у судженнях і діях
- Наступна трудова трудова функція – «Професійний розвиток та самовдосконалення» включає наступну компетентність:
 - **Здатність до навчання впродовж життя:**
 - саморефлексія та самооцінювання власної професійної діяльності;
 - вміння аналізувати, усвідомлювати, узагальнювати результати власної професійної діяльності;
 - визначати відповідність власних професійних компетентностей вимогам професійного стандарту та виявляти труднощі, усувати недоліки власної професійної діяльності;
 - вміння планувати та реалізовувати індивідуальний професійний розвиток і самоосвіту.

5. Гра «Я можу навчити Вас..., але і мені треба навчитися...»

По колу кожен педагог озвучує свої професійні або особистісні вміння (що дуже добре виходить), а потім ті вміння чи навички, яким треба ще навчитися.

6. Тест «Чи вмієте Ви слухати»

1. Чи терпляче ви чекаєте, доки інший закінчить говорити і дасть вам можливість висловитися?
2. Чи поспішаєте ви прийняти рішення до того, як зрозумієте сутність проблеми?
3. Чи слухаєте ви лише те, що вам подобається?
4. Чи заважають вам слухати співрозмовника ваші емоції?
5. Чи відволікаєтеся ви, коли співрозмовник висловлює свої думки?
6. Чи запам'ятовуєте ви замість основних моментів бесіди якісь несуттєві?
7. Чи заважають вам упередження сприймати інформацію?
8. Чи припиняєте ви слухати співрозмовника, коли з'являються труднощі в розумінні його думки?
9. Чи займаєте ви негативну позицію щодо співрозмовника?
10. Чи завжди ви слухаєте співрозмовника?
11. Чи ставите ви себе на місце того, хто говорить, щоб зрозуміти, що змусило співрозмовника говорити саме так?

12. Чи берете ви до уваги той факт, що у вас із співрозмовником можуть бути різні погляди на предмети обговорення?

13. Чи припускаєте, що у вас і вашого співрозмовника може бути різне розуміння змісту уживаних слів?

14. Чи намагаєтесь ви з'ясувати причини суперечки, наприклад, різні точки зору, постановка питання?

15. Чи уникаєте ви погляду співрозмовника у бесіді?

16. Чи виникає у вас бажання перервати співрозмовника і вставити своє слово за нього, випередити його з висновками?

Обробка результатів (підраховують кількість відповідей)

Інтерпретація

6 балів і менше.

Низький ступінь виразності уміння слухати інших, спрямованість у спілкуванні на себе (тобто задоволення своїх домагань, незважаючи на інтереси партнера). Занижена чутливість в оцінюванні поточної ситуації — коли мовчати і слухати, а коли говорити. Необхідне навчання навичок ефективного слухання;

від 7 до 10 балів.

Середній ступінь виразності уміння слухати співрозмовника. Це уміння швидше виявляється ситуативно і залежить від особистісної значимості (зацікавленості) в інформації. Є необхідність в удосконаленні навичок та прийомів активного слухання;

10 балів і більше.

Явно виражені уміння слухати інших незалежно від особистої значимості отримуваної інформації. Така людина є сумлінним співробітником (якщо в основі діяльності — спілкування з людьми).

7. Комунікативно-творча вправа «Продовжи вислів»

Я буду зачитувати вам прислів'я, а ваше завдання - закінчити його на власний розсуд, використовуючи при цьому гнучкість, думки та образність слова.

- Менше говори, більше... (слухай, думай, працюй)
- Хто любить працювати, тому... (нема часу байдикувати)
- Не смійся з іншого, щоб... (не сміялися з тебе)
- Не кажи того, чого... (не знаєш)
- Не соромся питати про те, чого... (не знаєш, не чуєш)
- Що менше думок, то більше... (пліток, теревенів, балачок)
- З мудрим говорити, що ... (мед пити, розуму набратися)
- Словом можна ... (і вилікувати, і вбити)
- Чого сам не любиш, ... (того і іншому не роби)

- З порядними і добрими людьми... (завжди можна згоди дійти)
- Жалить не кропива, а...(гострий язик)

8. Ритуал прощання

Підійшов час прощання. Але чи встигли ви сказати один одному те, що хотіли? Може ви забули поділитися з групою своїми переживаннями? Можливо, є людина, думку якої про себе ви хотіли б почути? Чи хочете ви подякувати комусь за щось? Зробіть це «тут і тепер».

Використані джерела:

- Професійний стандарт «Вихователь закладу дошкільної освіти» (Затверджено наказом Міністерства економіки України 19 жовтня 2021 року №755-21)
- Толерантна компетентність педагога: концепція й емпірична верифікація
<https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/18764/1/660-1110-1-10-20201230.pdf>
- Професійно-педагогічна комунікація як умова розвитку комунікативних можливостей педагога
<https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/42574/1/34-.pdf>
- В.О. Сухомлинський. Сто порад учителям.
<https://www.slideshare.net/ssuser158712/ss-67939557>